

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

AZ ANGYAL

Keresztény emberként jól tudjuk, hogy az angyalok nemcsak az Úristen hírvivői és akaratának végrehajtói, de biztonságunk őrizői egyben, akikkel a hit által kerülhetünk áldásos kapcsolatba. Angyalismeretünk kialakulásában és elmélyítésében a szakrális források mellett kiemelt szerepet játszottak a képzőművészek és egyes, különösen érzékeny poéták – ki-kí a maga szellemi nagysága, képzelete és tehetsége szerint. Jól tudván, hogy az angyalvilágnak Kondor Béla a legavatottabb magyar közvetítője, az alábbiakban mégsem az ő égi alakjairól, hanem olyan, a nagyközönség előtt kevésbé ismert képzőművészeti alkotásokról és versekről szeretnék szólni, melyek többnyire környezetemben, de legalábbis magyar alkotó szellemétől, rokonszenves művészi elképzelés és ízlés szerint keletkeztek. Keletkeztek – mondom –, mint a hegyek, tengerek, tavak, erdőségek és jégmezők, s hiszem-remélem, hogy szellemi kultúránkkal és nemzetünkkel együtt meg is tartatnak, akárcsak az imént véletlenszerűen említett, természetinek mondott képződmények.

Matl Péter angyalai megjelenésükben szerény, de a szemet és a képzeletet mozgásba hozó krétarajzok. Antropomorf, arcnélküli fénytetestet sejtet az egyik. Éppen csak felvillan a látótérben, de azúrból kiterjedő aurája láttán jóleső borzongás száll a szemléelőre. Egyes „szakemberek” energia-képződménynek szokták nevezni ezt az églakót, s a közönség nagyobb része komolyan veszi, elfogadja a valós tapasztalati fedezet nélküli állítást, hiszen a művészi szándék nagyszerű alapot talál e meghatározásban, mint ahogy Matl Péter is ebbe a sugallatba kapaszkodva jeleníti meg az Angyalt.

De ki hát valójában az ábrázolás tárgya? Mondják – egyre többen – az Angyal az Úr követe és a mi segítségünk, aki nehéz pillanatainkban többnyire észrevétlenül, ám különleges esetekben szélzúgással vagy más kísérőjelenséggel érkezik. Utassy Jóska, az Isten kegyelméből született költőtárs egyik versében ehhez nyújt érzékletes példát. Szegény Dzsó! Elméje borultával érezte úgy, hogy zúgván tör be hozzá az orkánnal érkező, kéken lángoló Angyal, aki végighorzosolja bőrét és varanggyal tömi tele a száját. Egyértelműen a halál árnyékába húzódo ember látomása ez a szörnyűség, amely azonban még képes rá, hogy visszarángassa a halálba igyekvőt. Ezt a sötétlő térbe betörő fénytestet látjuk Péter bará-

tom másik krétarajzán, mintha csak a költő hangulata kapta volna el őt magát is. Nem csodálom, mert Péter tán maga sem sejtí, hogy lelke mélyén eredendő szerelem él benne az Angyalok és a költészet iránt. Ezért keresi és bontogatja, alakítja az álból jól ismert alakot kőben és fában egyaránt.

A beregszászi Veres Péter *Figyelők* c. festménye szintén a közelségben készült. Egyszerre két isteni küldött, két kidolgozott, átható nézésű arc emelkedik a vászon fölé. Homlokukból Mózeszt idéző atavisztikus jegy, két kisebb szaruképződmény dudorodik elő. De a testek megjelenítése sem mindennapi – tollakkal borított. Mellékesnek tűnő, mégis időszerű kérdés: mikor döntötte el az ember, hogy az angyalt szárnyakkal ábrázolja? Művészettörténeti fejtegetések helyett magát kínálja a válasz. Repülni, itt-ott váratlanul megjelenni és hatékonyan beavatkozni szárnyakkal sokkal alkalmasabb. De milyen lehet a szárnyak felépítése, mérete, s ha már megtestesítve ábrázolják viselőjét, milyen az anatómiája, a csontok, idegek, inak és izmok működése? Míg Matl Péternél nagyjából kivehető a test struktúrája, Veres Péternél elnagyolt, háttérbe olvadó körvonalakat és erőteljes, az alakok föl magasodó, pajzsszerűen domborodó, talajt seprő szárnyakat találunk. A két Figyelő jóval fölötünk, talán a világ csúcán áll, s a két karakteres arc újabb felszállásra, bevetésre kész tekintettel figyel a súlyos kórral hadakozó festő akarata szerint, aki közösségének ezt a beszédes figyelmeztetést hagyta hátra.

Vannak azonban az ember-angyal kapcsolatban anomáliák is. Keletkezett valaha egy vers, de az a feledhetetlenek közül való. Nagy László az akácok dombján megkötözött, ebek harmincadjára vetett Angyalról ír, akinek átlátszó torkában, míg kutyák szagatják testét, föl s alá jár a lélek. Létezhet ennél döbbenetesebb bűntény? Csillapítsa valamelyest a szívdobogást, hogy csak nyomasztó álma képsorait osztotta meg velünk a Költő. S mert nem csak a szakmában volt a legnagyobb, de lélekben is, a vers szerint reggel a feltételezett helyszínre indult, hogy összeszedje az Angyal szétszóródott, drága tollait.

Ez mind igen szép, az érző lélek kellőképpen értékeli is a leírtakat, de azok mégiscsak a hittel vérrokon képzelet művészi termékeiről szólnak. Az örökös bizonyítékokra éhes ember csalódná, ha csak ennyivel kellene beérnie. Az élet – ha figyelemmel hallgatjuk embertársaink kitarukozásait – bőséggel prezentálja a kisebb-nagyobb angyali csodákat. Íme, hallgassanak meg egyet a „kisebbek” közül.

Tizenkét-tizenhárom évvel ezelőtt egy protestáns hitű német fiatalember önkéntes szolgálatra jelentkezett egy kárpátaljai református gyülekezetbe. Ott tette magát hasznossá, ahol legnagyobb szükségét látta. Autót, mezőgazdasági

gépet javított, gyermekre vigyázott és gyülekezeti életet élve tanulgatta a nyelvünket. Egy alkalommal úgy adódott, hogy látogatóba érkezett német barátját el kellett vinnie Kassára, ahol az majd vonatra szállva a legrövidebb úton elindulhat porosz hazája felé. Mivel az ukrán-szlovák közúti határátkelő ez alkalommal is átjárhatatlannak bizonyult, Csap felé kényszerülve újra kellett gondolni az útitervet. Egy záhonyi benzinkútnál Johannes tankolt, majd fizetni indult, előtte azonban Stefánt határozottan megkérte, hogy maradjon a helyén, mert az indítókulcsot a zárban hagyta. Az bólintott is, ám pár perc elteltével a szűkség által hajtván, az intelem ellenére kiszállt. Az ajtót, mint ilyenkor szokás, alaposan betette maga után. Mire megkönnyebbült, jött Johannes is derűs ábrázattal, egy frissen vásárolt térképpel. Az autóhoz együtt indultak vissza, ám a lezárult ajtók miatt beszállni nem tudtak. Pár perces döbbenet után a benzinkút alkalmazottaihoz fordultak tanácsért, akik körbejárva a gépkocsit, a csomagter kinyitásával próbálkoztak, de hiába. Aztán szerelőért telefonáltak, aki fél órában belül meg is jött, de a makacs zárral ő sem boldogult, a fiúk nyugtalanságát látva azonban mentő ötlete támadt. Van egy ismerőse – nézett a magyarul tűrhetően beszélő Johannes szemébe –, aki meg tudja oldani ezt a kis gondot, mindössze ötven euróért. A fiúk egymásra néztek, majd az órára, s döntöttek. Hadd jöjjön akkor, de minél előbb.

Negyed óra múltán egy Kádár-kori Zsiguli kanyarodott be a benzinkútra. Húsz éves forma gyerek szállt ki belőle, ránézett a Volkswagenre, biccentett, s munkához látott. Kopott diplomatafűzőt emelt ki a jármű csomagteréből, s abból egy régi parfümszóróra emlékeztető gumipumpát vett elő, amely arasznyi hajlékony csőben folytatódott, végén egy tenyérnyi méretű, lapos gumitömlővel, de a szaki tovább keresett a kazettában, s ki is szedett onnan egy hajlékony, széles, erős acélvonalzóból levágott huszonöt-harminc centis szakaszt. Azt óvatosan az első ajtó felső pereme alá illesztve, a gumibetéttel alatta egyre beljebb tolta, majd finoman feszíteni kezdte. Amikor a rést elegendőnek találta, a pumpás eszköz tömlőjét a kilincs fölé beigazította a szűk nyíláson, aztán megfontolt mozdulatokkal pumpálni kezdte. A tömlő megtelt levegővel, a rés valamivel nagyobb lett, de azon túl semmi sem történt. A srác csalódottan ingatta fejét, majd a levegőt kieresztette, igazított a tömlő elhelyezésén, s újra kezdte a pumpálást. Hiába igyekezett, a zár kattánása most is elmaradt. Ekkor Johanneshez fordulva így szólt: – Vagy az akkumulátor gyenge, vagy a kulcsban lévő elem merült le. Más lehetőség itt nem nagyon lehet. Tovább nem is erőltetném, mert kár keletkezhet az elektronikában, s az már nem lenne jó senkinek. Egy dolgot tanácsolhatok: meg kell szerezni a pótkulcsot.

Johannes elkomorodott, hisz a pótkulcsot el sem hozta Németországból. S míg tanácstalanul nézett a távolodó Zsiguli után, leült a kút betonpadkája peremére. Bámult egy darabig a semmibe, majd kezét imára kulcsolva Istenhez fordult. Egy-két percnyi fohász után felállt, és tekintete ismét a távolba meredt.

A határátkelő felől változó tempóban mikrobuszok, személyautók, az útszélen táskák súlyától ingadozó gyalogosok jöttek. Aztán egy táska nélküli férfi alakja vált ki a sietők közül, aki szapora léptekkel, szinte az aszfaltot sem érintve előzte le a gyalogosokat, s szemével félreérthetetlenül a benzinkutat pásztázta. Amikor tekintetük találkozott, Johannest sohasem tapasztalt nyugalom árasztotta el. A férfi meg sem állt, csak előrenyújtott jobb karjával elhaladt az autó mellett. Az ablaküveg, mintha párává lett volna, akadálytalanul engedte át a segítségül küldött kezét. Egy érintés a slusszkulcson, s a koci ajtaja kitárult. Johannes lábai a betonhoz tapadtak, de mire feleszmélt és lépni tudott volna, hogy hálát mondjon, az Angyal már nem volt sehhol. A fiú döbbsen bámult abba az irányba, amerre eltűnni látta. Amikor a volánhoz ült, érezte, hogy a slusszkulcs az előző érintéstől még meleg. Bizonyára így kell lennie – gondolta, s fejét meghajtva, hálát küldött a távozó után.